

Õiguskantsler

Teie 03.01.2017 nr

Meie 06.02.2017 nr 6-1/170117/1700508

Elatise sundtäitmine

Austatud avaldaja

Leiate oma pöördumises, et [täitemenetluse seadustiku](#) (TMS) § 132 lõiked 2 ja 3 on Põhiseadusega vastuolus. Juhul, kui elatise sundtäitmisel ei jää elatisvõlgasele kätte üht kolmandikku palga alammäärast kuus ülalpeetava kohta, siis on Teie hinnangul elatisvõlgase ülalpidamisel olevad lapsed palju halvemas olukorras kui laps, kelle suhtes elatisnõuet sundtäidetakse.

Analüüsisime küsimust põhjalikult ja ilmset vastuolu Põhiseadusega ei leidnud. Juhul, kui ühele lapsele välja mõistetud elatise sundtäitmine kahjustab elatisvõlgase ülalpidamisel oleva teise lapse heaolu, saab elatise muutmiseks pöörduda kohtusse. Vastupidisel juhul ei sõltuks elatise saamine mitte niivõrd kohtumäärusest kui kohtutäituri igakordsest otsustusest.

TMS § 132 lõikest 2 tuleneb, et kui võlgnik peab seadusest tulenevalt ülal teist isikut või maksab talle elatist, suureneb mitteamestitav summa iga ülalpeetava kohta ühe kolmandiku võrra palga alammäärast kuus, välja arvatud juhul, kui sundtäidetakse lapse elatisnõuet. Seega, kui muude nõuete sundtäitmisel saab kohtutäitur arvesse võtta seda, kas võlgnikul on ülalpeetavaid (ning vastavalt suurendada mitteamestitavat summat), siis elatisnõuete täitmisel § 132 lõikes 2 sätestatud erand ei rakendu. TMS § 132 lg 2 luues otsustas Riigikogu, et elatist saava lapse parima huvi tagamiseks ei saa erinevalt kõikidest muudest nõuetest elatise mittemaksmist õigustada vanema väike sissetulek.¹

Elatisenõude täitemenetlusega ei tohi kaasneda laste meelevaldset erinevat kohtlemist. TMS § 132 lõiked 2 ja 3 iseenesest sellist ebavõrdset kohtlemist kaasa ei too, sest elatise mõistab välja kohus ning kohus peab kaaluma lahendi tegemisel kõigi laste heaolu ja huve. Kui kohus ei ole elatise lahendi tegemisel kõigi laste huve kaalunud ja elatist maksva vanema ülalpidamisel olevad lapsed jäävad halvemasse olukorda, on võimalik kohtulahend vaidlustada seaduses sätestatud korras ja tähtaegadel. [Perekonnaseaduse](#) (PKS) § 102 lg 2 kohaselt võib kohus mõjuval põhjusel vähendada elatist alla seaduses sätestatud miinimummäära. Mõjuvaks põhjuseks võib seaduse järgi olla muu hulgas vanema töövõimetus või olukord, kus vanemal on teine laps, kes elatise

¹ Elatisabi seaduse eelnõu ([1076 SE](#)) seletuskiri: „Lapse õiguse kaitseks sätestab eelnõu, et elatisraha nõude sundtäitmisel on õigus arestida ka sissetuleku osa, mida seadus üldjuhul võlgniku toimetuleku tagamiseks ei luba. Kui lapsevanem saab kuus sissetulekut alammäärast, siis sellele vaatamata peab ta üleval pidama oma perekonda, sh lapsi, mistõttu on õigustatud miinimumpalga arestimine, kui isik vabatahtlikult seda kohustust ei täida.“

väljamõistmisel seaduses sätestatud miinimummääras osutuks varaliselt vähem kindlustatuks kui elatist saav laps. Kuna seadus sätestab mõjuvate põhjuste mitteammendava loetelu, võib kohus lugeda mõjuvaks ka muud põhjused. Elatishagi ja elatise muutmise hagi esitamine on riigilõivuvaba.²

Juhul, kui TMS § 132 lg 2 elatise erisust ei oleks, võiks tulemuseks olla hoopis lahendus, kus halvemas olukorras oleksid lapsed, kelle kasuks kohus elatise välja mõistis.

Sama põhimõtteline lähenemine kehtib ka TMS § 132 lõike 3 puhul.

Elatise või mistahes muu nõude täitmisel on sissetulekust kinnipidamine vaid üks nõude täitmise võimalustest. Nii on kohtutäituril võimalus nõuet täita elatise maksja muu vara arvelt. Kõige parem lahendus on siiski see, kui vanemad saavutavad laste ülalpidamise kokkuleppe kohtu- ja täitemenetluse väliselt.

Täname küsimuse tõstatamise eest. Lapse parima huvi tagamine üldiselt ja ka täitemenetluses on õiguskantsleri pideva tähelepanu all, mistõttu suhtume tõsiselt mistahes tähelepanekusse probleemide olemasolu kohta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Helen Kranich 693 8446
Helen.Kranich@oiguskantsler.ee
Kristi Paron 693 8411
Kristi.Paron@oiguskantsler.ee

² [Riigilõivuseaduse](#) § 22 lg 1: „Riigilõivu ei võeta järgmiste toimingute eest: [---] 2) elatise nõudmise ning muutmise hagi ja lapse elatise nõudes maksekäsu kiirmenetluse avalduse läbivaatamine“.